

BỘ VĂN HOÁ, THỂ THAO VÀ DU LỊCH
BẢO TÀNG LỊCH SỬ QUỐC GIA

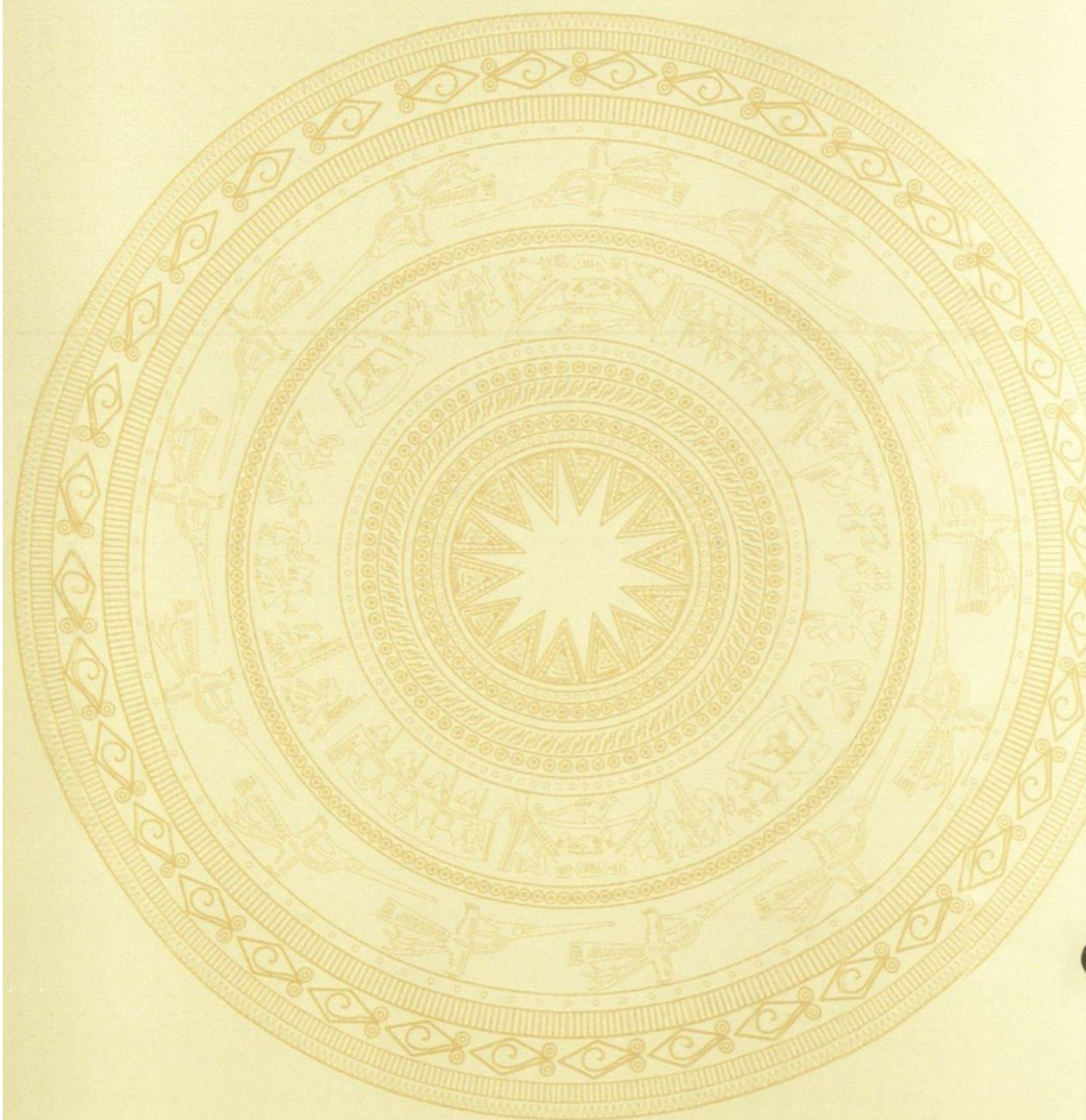
THS. NGUYỄN THỊ KIM THÀNH (Chủ biên)

BẢO TÀNG, DI TÍCH

NƠI KHƠI NGUỒN CẢM HỨNG
DẠY VÀ HỌC LỊCH SỬ
CHO HỌC SINH PHỔ THÔNG

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

ThS. Nguyễn Thị Kim Thành (Chủ biên)

TS. Trần Thị Vân Anh

**BẢO TÀNG, DI TÍCH
NƠI KHƠI NGUỒN CẢM HỨNG
DẠY VÀ HỌC LỊCH SỬ
CHO HỌC SINH PHỔ THÔNG**

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

BẢO TÀNG, DI TÍCH – NƠI KHƠI NGUỒN CẢM HỨNG DẠY VÀ HỌC LỊCH SỬ CHO HỌC SINH PHỔ THÔNG

LỜI GIỚI THIỆU

Từ nhiều năm nay, dư luận xã hội rất quan tâm đến hiện tượng các em học sinh phổ thông ít hứng thú, thậm chí chán học môn Lịch sử. Nhiều người ngỡ ngàng và rất buồn lòng về kết quả điểm thi Lịch sử trong các kỳ thi tốt nghiệp trung học phổ thông những năm vừa qua. Thực trạng này có thể do nhiều nguyên nhân và cần có các giải pháp khắc phục khác nhau, nhưng vấn đề đổi mới phương pháp dạy và học Lịch sử chính là vấn đề được nhiều nhà nghiên cứu lịch sử và giáo dục quan tâm đầu tiên. Xuất phát từ nhận thức đó, và với ý thức trách nhiệm, tâm huyết của những người hoạt động trên lĩnh vực bảo tồn và phát huy giá trị di sản lịch sử - văn hoá dân tộc mong muốn góp phần vào việc đào tạo thế hệ trẻ, năm 2007, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) đã thành lập Câu lạc bộ "*Em yêu lịch sử*" và phối hợp với Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam nghiên cứu xây dựng một chương trình giáo dục lịch sử theo cách tiếp cận mới: "học mà chơi, chơi mà học", tạo một "sân chơi" mới tại khuôn viên bảo tàng để giúp cho các em, tùy theo lứa tuổi, có thể tiếp thu kiến thức lịch sử một cách dễ dàng, dễ nhớ, bổ ích và lý thú thông qua các hình thức dạy và học rất sinh động, phong phú, đa dạng, sáng tạo trên cơ sở các chủ đề về lịch sử; tạo cơ hội cho các em thể hiện bản thân, kích thích tính chủ động, sáng tạo, khám phá tri thức, tương tác, trải nghiệm, giao tiếp, ứng xử, học hỏi lẫn nhau, rèn luyện kỹ năng sống...

Được sự ủng hộ nhiệt tình và phối hợp rất chặt chẽ của Sở Giáo dục - Đào tạo Hà Nội và nhiều trường Tiểu học, Trung học cơ sở, Trung học phổ thông trên địa bàn Hà Nội, cũng như nhiều tỉnh, thành phố khác, sau 7 năm hoạt động, Câu lạc bộ "*Em yêu lịch sử*" đã thu được những kết quả thiết thực, rất tốt đẹp, đúc kết được những kinh nghiệm quý cho hoạt động giáo dục lịch sử ngoài nhà trường. Trên cơ

LỜI GIỚI THIỆU

Từ nhiều năm nay, dư luận xã hội rất quan tâm đến hiện tượng các em học sinh phổ thông ít hứng thú, thậm chí chán học môn Lịch sử. Nhiều người ngỡ ngàng và rất buồn lòng về kết quả điểm thi Lịch sử trong các kỳ thi tốt nghiệp trung học phổ thông những năm vừa qua. Thực trạng này có thể do nhiều nguyên nhân và cần có các giải pháp khắc phục khác nhau, nhưng vấn đề đổi mới phương pháp dạy và học Lịch sử chính là vấn đề được nhiều nhà nghiên cứu lịch sử và giáo dục quan tâm đầu tiên. Xuất phát từ nhận thức đó, và với ý thức trách nhiệm, tâm huyết của những người hoạt động trên lĩnh vực bảo tồn và phát huy giá trị di sản lịch sử - văn hoá dân tộc mong muốn góp phần vào việc đào tạo thế hệ trẻ, năm 2007, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) đã thành lập Câu lạc bộ "*Em yêu lịch sử*" và phối hợp với Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam nghiên cứu xây dựng một chương trình giáo dục lịch sử theo cách tiếp cận mới: "học mà chơi, chơi mà học", tạo một "sân chơi" mới tại khuôn viên bảo tàng để giúp cho các em, tùy theo lứa tuổi, có thể tiếp thu kiến thức lịch sử một cách dễ dàng, dễ nhớ, bổ ích và lý thú thông qua các hình thức dạy và học rất sinh động, phong phú, đa dạng, sáng tạo trên cơ sở các chủ đề về lịch sử; tạo cơ hội cho các em thể hiện bản thân, kích thích tính chủ động, sáng tạo, khám phá tri thức, tương tác, trải nghiệm, giao tiếp, ứng xử, học hỏi lẫn nhau, rèn luyện kỹ năng sống...

Được sự ủng hộ nhiệt tình và phối hợp rất chặt chẽ của Sở Giáo dục - Đào tạo Hà Nội và nhiều trường Tiểu học, Trung học cơ sở, Trung học phổ thông trên địa bàn Hà Nội, cũng như nhiều tỉnh, thành phố khác, sau 7 năm hoạt động, Câu lạc bộ "*Em yêu lịch sử*" đã thu được những kết quả thiết thực, rất tốt đẹp, đúc kết được những kinh nghiệm quý cho hoạt động giáo dục lịch sử ngoài nhà trường. Trên cơ

sở đó, Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch đã giao cho Bảo tàng Lịch sử quốc gia thực hiện Đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ *“Nâng cao hiệu quả hoạt động giáo dục của bảo tàng đối với học sinh phổ thông (nghiên cứu trường hợp Câu lạc bộ “Em yêu lịch sử” tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia)”*. Đề tài này đã được Hội đồng nghiệm thu đánh giá, xếp loại xuất sắc và đề nghị các tác giả chỉnh sửa, bổ sung, hoàn thiện để có thể xuất bản thành sách tham khảo, phục vụ đông đảo bạn đọc, nhất là đối với các bảo tàng, khu di tích và các trường phổ thông.

Cuốn sách ***“Bảo tàng, di tích - Nơi khơi nguồn cảm hứng dạy và học Lịch sử cho học sinh phổ thông”*** là kết quả của việc nghiên cứu chuyển đổi linh hoạt từ một công trình nghiên cứu khoa học nặng về lý thuyết sang một cuốn sách có tính thực tiễn, ứng dụng cao. Trong công trình này, tác giả đã trình bày rất khái quát, dễ hiểu về mối quan hệ hỗ trợ giữa việc truyền thụ kiến thức lịch sử trong nhà trường với phương pháp tiếp cận mới trong việc dạy và học Lịch sử từ bảo tàng và di tích. Trên cơ sở bám sát nội dung chương trình sách giáo khoa hiện hành, có sự cập nhật, bổ sung những vấn đề mới theo định hướng đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo của nước ta trong thời gian tới, tác giả đã đề xuất một hệ thống chủ đề, tiểu chủ đề và những yêu cầu nhằm thực hiện hiệu quả hệ thống chủ đề, tiểu chủ đề đó. Phần hình thức dạy và học Lịch sử cho học sinh phổ thông tại bảo tàng, di tích được trình bày khá công phu, hấp dẫn, tính thuyết phục và khả thi cao. Bí quyết thành công của một buổi sinh hoạt Câu lạc bộ *“Em yêu lịch sử”* là sự phối hợp chặt chẽ, nhịp nhàng giữa giáo viên của từng trường với người làm chương trình tại bảo tàng, di tích. Trên cơ sở chủ đề nội dung lịch sử của từng buổi sinh hoạt, tạo được “sân chơi trí tuệ” thông qua các hình thức học và chơi mang tính sáng tạo của các em học sinh, như “Tập làm chiến sĩ”, “Vượt chướng ngại vật hoàn thành nhiệm vụ”,

“Nhận diện nhân vật lịch sử”, “Xem thông tin đoán nội dung sự kiện lịch sử”, “Mật mã ô chữ”, “Thông điệp lịch sử”, “Theo dòng sự kiện”, “Lật mảnh ghép tìm di sản”, “Đoán ý đồng đội”, “Thuyết trình”, “Tiểu phẩm”... có thể nói cách dạy và học này rất phù hợp với quan niệm về chức năng xã hội của bảo tàng hiện đại, mà người ta thường lấy ký tự “E” ở đầu từ tiếng Anh để chỉ ba chức năng đó là “Làm giàu tri thức” (Enrich), “Giáo dục” (Educate), “Giải trí tích cực” (Entertain).

Đương nhiên, hệ thống các chủ đề, tiểu chủ đề về lịch sử, cũng như các hình thức chơi gắn với nội dung lịch sử “học mà chơi - chơi mà học” mà tác giả giới thiệu trong cuốn sách này là nằm trong khuôn khổ chương trình dạy và học Lịch sử tại Câu lạc bộ “*Em yêu lịch sử*” của Bảo tàng Lịch sử quốc gia. Khi các bảo tàng, di tích của tỉnh, thành phố phối hợp với các trường phổ thông để xây dựng chương trình và tổ chức các buổi sinh hoạt dạy và học Lịch sử theo mô hình Câu lạc bộ “*Em yêu lịch sử*”, thì căn cứ vào điều kiện của từng bảo tàng, di tích mà áp dụng hoặc bổ sung thêm các chủ đề, tiểu chủ đề về lịch sử cho phù hợp với từng buổi sinh hoạt, cũng như sáng tạo và thường xuyên “làm mới”, “đổi mới” các hình thức chơi để mỗi lần tới sinh hoạt Câu lạc bộ, các em học sinh có thể cảm nhận được những điều mới mẻ trong dạy và học Lịch sử, góp phần khơi dậy trong thế hệ trẻ lòng tự hào về lịch sử vẻ vang của dân tộc.

Xin được trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc cuốn sách bổ ích này.

Hà Nội, tháng 5 năm 2014

GS. TSKH. Lưu Trần Tiêu

*Chủ tịch Hội đồng Di sản Văn hoá quốc gia
Nguyên Thứ trưởng Bộ Văn hoá – Thông tin*

